

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.IV.20.448/2022/16.

A tanács tagjai:

Böszörményiné dr. Kovács Katalin a tanács elnöke

Dr. Dzsula Marianna előadó bíró

Dr. Stark Marianna bíró

A felperes:

felperes (cím)

A felperes képviselője:

Dr. Fazekas Tamás ügyvéd (cím1)

Az alperes:

alperes (cím2)

Az alperes képviselője:

Dr. Kovács Loránd Ügyvédi Iroda (cím3, ügyintéző: dr. Kovács Loránd ügyvéd)

A per tárgya:

Személyhez fűződő jog megsértése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

A felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.897/2021/5/II.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 35.P.23.664/2020/16.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 63.500 (hatvanháromezer-öttszáz) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 100.000 (százezer) forint illetéket a felperes köteles az államnak – külön felhívásra – megtéríteni.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] Az alperes által kiadóként üzemeltetett név internetes oldalon 2020. október 12-én „Meseország: mit mond a tudomány?” című cikkben (a továbbiakban: cikk) a szerző a felperes által kiadott „Meseország mindenkié” című könyv megjelenéséhez kapcsolódóan ismertette a „Science” című lapban a homoszexualitás genetikai hátterét feltáró kutatás eredményét, majd ennek megállapításaira hivatkozással arról írt, hogy „a homoszexualitás komplex jelenség, az a (negatív) környezeti hatások és a genetikai okok – és a kettő közül az előbbi a döntő! – bonyolult összjátékaként alakul ki. Mivel pedig a gyermekek nincsenek abban a helyzetben, hogy képesek legyenek a negatív környezeti hatások kivédésére, a társadalom és a politika, a kormány és a törvényhozás feladata, hogy elérje: hagyják békén a gyerekeinket azok, akik meg akarják akadályozni az alapismeretek, a biztonságot adó egyértelműségek erős bevésését”. Ezt követően fejti ki, hogy a felperes által kiadott „A Meseország mindenkié” című könyvet a pedofiliához, a felperest pedig egy pedofil szervezethez hasonlóan kell megítélnünk. Mert végül is erről van szó. A pedofiliát az áldozat életkora teszi bűncselekménnyé, nem a hetero- vagy homoszexualitás. A jobboldali-konzervatív véleményközegnek ezt kell képviselnie, ezt kell szembe állítania a baloldali-liberális-progresszív véleményközeg gyűlölködésről, uszításról, alkotmányos jogok sárba tiprásáról, az igazságosság és az egyenlőség sérelméről, a „kisebbség” idejekorán történő megértéséről és elfogadásáról történő beszédével.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[2] A felperes keresetében kérte annak megállapítását, hogy az alperes megsértette a jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jogát azzal, hogy a cikkben az általa kiadott „Meseország mindenkié” című könyvet a pedofiliához, őt pedig egy pedofil szervezethez hasonlította. Kérte az alperes megfelelő elégtételadásra és 1.000.000 forint sérelemdíj megfizetésére kötelezését.

[3] Az alperes a kereset elutasítását kérte. Állította, hogy a tudományos alapokra helyezett véleménycikkben kifogásolt közlést közérdeklődésre számot tartó témában tette, ezért a felperest fokozott tűrési kötelezettség terheli. Álláspontja szerint a sérelmezett közléssel a szerző a véleménynyilvánítás szabadságának védelme alatt álló értékítéletet fogalmazott meg, az nem sérti a felperes jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jogát. Vitatta a sérelemdíj jogalapját és összegszerűségét is.

Az első- és másodfokú ítélet

[4] Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította: az alperes megsértette a felperes jóhírnévhez fűződő személyiségi jogát a név internetes oldalon 2020. október 12-én megjelent „Meseország: mit mond a tudomány?” című cikkében azzal, hogy a felperes által kiadott „Meseország mindenkié” című könyvet a pedofiliához, a felperest pedig egy pedofil szervezethez hasonlította. Kötelezte az alperest saját költségén helyreigazító közlemény közzétételére, továbbá 1.000.000 forint sérelemdíj megfizetésére.

[5] Az elsőfokú bíróság indokolása szerint a peres felek nem vitatták, hogy a cikk közérdeklődésre számot tartó kérdéssel foglalkozik, a felperesre vonatkozó része pedig véleménynek minősül. Az alperes a sérelmezett közlések személyiségi jogokat sértő jellegét és a jogkövetkezmények alkalmazhatóságát vitatta.

[6] Az elsőfokú bíróság az Alkotmánybíróság 7/2014. (III. 7.) AB határozatára hivatkozással kiemelte: a közügyek megvitatása körében elhangzó véleménynyilvánítás és a rá vonatkozó védelem fókuszában elsődlegesen nem a szólással érintett személyek státusza áll, hanem az, hogy a megszólaló valamely társadalmi, politikai kérdésben fejtette ki nézeteit. Az Alkotmánybíróságnak a véleménynyilvánítás szabadsága körében meghatározott szempontrendszerére utalva arra is rámutatott, hogy a közügyekkel összefüggésben megfogalmazott, közhatalmat gyakorló személyre vagy közszereplőre vonatkozó, értékítéletet kifejező véleménynyilvánítás főszabály szerint nem lehet alapja a polgári jogi felelősségre vonásnak. Mindez azonban nem jár az érintettek emberi méltósága, magánélete és jóhírneve védelmének kiüresedésével.

[7] Az elsőfokú bíróság hangsúlyozta: a társadalmilag kialakult közfelfogás nem tesz különbséget a pedofil hajlam és annak megvalósítása között, ezért megítélése szerint a jogsértés alkalmas a felperes társadalmi megítélésének negatív megváltoztatására. A sérelmezett kijelentés – a felperesnek és kiadványának a pedofiliához hasonlítása – ugyanis olyan súlyosan sértő, indokolatlanul bántó, dehonesztáló, minden alapot nélkülöző vélemény, amelyet a felperesnek nem kell eltűrnie. Kiemelte, hogy a felperes által kiadott antológia a társadalmi jelenségek feldolgozásával, annak a gyermekek részére történő bemutatásával foglalkozik, célja a világ sokszínűségének bemutatása, az elfogadásra nevelés, amely végső soron mások emberi méltóságának tiszteletben tartását jelenti, amelyet az Alaptörvény és a polgári jog is kifejezetten véd. Sem a „Meseország mindenkié” című könyvben, sem a felperes tevékenységében nem merült fel a pedofília jelensége, a felperes nem tett olyan utalást, hogy helyeselné, vagy legitimálná a gyermekekkel folytatott szexuális aktust. A felperes tevékenységének ezzel ellentétes a célja: a társadalmi kirekesztés ellen lép fel, a kisebbségekkel, a hátrányos helyzetű csoportokkal szembeni elfogadás növelése érdekében adta ki a könyvet.

[8] Ezért az elsőfokú bíróság a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:45. § (2) bekezdése és 2:51. § (1) bekezdés a) pontja alapján

megállapította a felperes jóhírnévhez fűződő joga megsértését, az alperest kötelezte a c) pont szerint elégtétel adására, valamint a Ptk. 2:52. § (1) bekezdése alapján sérelemdíj megfizetésére.

[9] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a keresetet elutasította.

[10] A másodfokú bíróság nem értett egyet az elsőfokú bíróságnak a jogsértés megítélése körében elfoglalt álláspontjával. Az Alkotmánybíróság gyakorlatára utalva kiemelte, hogy a jóhírnévhez való jog megsértése tényekhez kapcsolódó magatartással valósulhat meg. A joggyakorlat alapján a jogsértő cselekmény megvalósulhat úgy is, hogy az látszólag véleménynyilvánítást fejez ki, azonban valójában annak alapjául szolgáló tény fennállására is utal, és így értékítéletté válik {3165/2021. (IV. 30.) AB határozat (Indokolás [44])}.

[11] A másodfokú bíróság indokolása szerint a PK 12. számú állásfoglalás alapján a cikk teljes tartalmát, a sérelmezett közlések közvetlen szöveggörnyezetét vizsgálva a kifogásolt közlés arról mond véleményt, hogyan kell a felperes kiadványáról és a tevékenységéről vélekedni, azt milyen más tevékenységhez hasonlóan kell megítélni. A szerző ennek körében teszi meg a keresetben sérelmezett összehasonlítást, amely szintén értékítéletnek minősül. Kiemelte: a jogsértés megítélése körében is érvényesül a közügyek szabad folyásának elsőbbsége. A felperes közéleti szereplőnek minősül, ezért a tevékenységét, megnyilvánulásait ért kritikai észrevételek, véleménynyilvánítások vonatkozásában fokozott törési kötelezettség terheli a Ptk. 2:44. § (1) bekezdésének a jogi személyekre történő megfelelő alkalmazása folytán. Az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) jogértelmezésére utalva hangsúlyozta, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága nemcsak azokra az „információk”-ra vagy „eszmék”-re alkalmazandó, amelyek kedvező fogadtatásúak, vagy amelyeket ártalmatlannak, illetve közömbösnek tartanak, hanem azokra is, amelyek sértenek, megütközést keltenek vagy felkavarnak; ezek a pluralizmus, a tolerancia és a nyitottság követelményei, amelyek nélkül nem létezik egy demokratikus társadalom.

[12] A másodfokú bíróság ezeket a szempontokat értékelve úgy ítélte meg, hogy a sérelmezett közlés nem becsületsértő tényállítás, nem ad alapot a felperes jóhírnév védelméhez fűződő joga megsértésének a megállapítására. A felperes által sérelmezett kifejezések közérdekű ügyben kifejtett, jelentős társadalmi vitát kiváltó témakörhöz kapcsolódó értékítéletet fejeznek ki. Ez az értékítélet ugyan kétségtelenül túlzó és provokatív módon megfogalmazott, azonban a cikk szöveggörnyezetéből kitűnik, hogy milyen logika mentén, milyen célkitűzések, milyen indokok alapján került sor a szerző által ennek az álláspontnak a megfogalmazására. A közlés célja nem a felperes lejáratása, nem a védett tulajdonsággal rendelkező tagjaival szembeni támadás volt, hanem figyelemfelhívás annak igazolására, miért szükséges a társadalmi, kormányzati fellépés a gyermekek beavatkozásmentes pszichoszexuális fejlődésének a biztosítása érdekében. Azt pedig, hogy ez alkalmas-e a szerző céljának az elérésére, hogy az értékítélet helytálló-e, jó-e vagy rossz, a bíróság nem vizsgálhatja. A kommunikációs jogok „anyajoga”, a véleménynyilvánítás szabadsága ugyanis kiterjed arra is, hogy a közlő megossza másokkal a túlzó, felfokozott, meghökkentő, provokatív véleményét, az értékítélet helyállóságát vagy helytelenségét pedig a bíróságok semmilyen módon nem vizsgálják.

[13] A felperes állításával szemben a cikk a mesekönyv és a pedofília között annyiban von párhuzamot, hogy mindkét esetben gyerekek kerülhetnek veszélybe. Ennek a helyállóságát vagy helytelenségét azonban a bíróságok a korábban már kifejtettek alapján nem értékelhetik. A szerző nem azt állítja tényként, hogy a felperes vagy a tagjai nem ítélik el a gyermekek sérelmére elkövetett szexuális bűncselekményeket és azt sem, hogy – bármilyen módon – a kiskorúakkal szemben szexuális visszaélést tanúsítanak, vagy ilyet támogatnak. A sérelmezett közlések olyan értékítéletek, amelyek a közügyekben való megszólalás keretében,

egy közéleti szereplő tevékenységéről kerültek kifejtésre. A véleménynyilvánítás szabadságának alapjogába való beavatkozás szükségessége mindezek alapján nem indokolt. Ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 383. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta és a keresetet elutasította.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[14] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben kérte annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyását. Megsértett jogszabályként a Ptk. 2:42. § (1) bekezdését, a 2:43. § *d)* pontját és a Pp. 231.§-át jelölte meg. Hivatkozott az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének, a IX. cikk (1) bekezdésének, az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: EJE) 8. és 10. cikkének a megsértésére is.

[15] Felülvizsgálati álláspontja szerint a másodfokú bíróság a véleménynyilvánítás szabadságának a jogi kereteit megsértve, kirívóan okszerűtlenül ítélte meg a felperes által sérelmezett közlést. Mindenféle ténybeli alap nélkül állapította meg, hogy a cikk tudományos levezetést tartalmaz. Azt nem vitatta, hogy a bíróságoknak nem kell állást foglalniuk a cikkben írt társadalmi vitában, illetve, hogy a felperes közéleti szereplő. Állította, hogy a másodfokú bíróság jogszabályt sértve jelenítette meg a felperesre használt pedofil jellemzés megítélése körében a szerző vélt álláspontját és nem értékelte a felperes kisebbségvédő szerepét, azt, hogy nagy társadalmi megbecsülés övezi. Hangsúlyozta, a felperesnek és tagjainak semmilyen tevékenysége, kiadványa, ideértve a cikkben említett – szexualitással egyáltalán nem foglalkozó – mesekönyvet is, soha nem propagált vagy helyeselt bármilyen pedofil cselekményt. A felperes a pedofiliát mentális zavarnak (parafília) tartja, manifest megvalósítása esetén a társadalom minden tagjához hasonlóan elítéli, mint olyan magatartást, amely súlyosan károsítja a gyermekek testi, erkölcsi és lelki fejlődését. Állította, hogy a cikk nem mutat be a pedofiliáról semmilyen (tudományos) elemzést, nem is utal ilyenre, ezért a pedofília elsődleges, köznyelvi jelentéséből kell kiindulni annak elemzésénél. A cikkben közölt párhuzamnak nincs a józan ész szerint semmiféle távoli, vagy hipotetikus ténybeli alapja. Önmagában az, hogy a pszichoszexuális neveléssel kapcsolatban eltérő értékítéletek léteznek társadalomban és erről közéleti vita folyik, nem tágítja az ebben résztvevő személy tűrésségét olyan mértékűvé, hogy ténybeli alap nélkül a társadalmi megvetés által övezett pedofiliával vonják párhuzamba, a tevékenységét, kiadványát ehhez hasonló megítélésűnek titulálják.

[16] A felperes érvelése szerint a kifogásolt közlés súlyosan megbélyegző, gyűlöletkeltő, alkalmas a felperes szexuális kisebbségvédő tevékenysége folytán kialakult pozitív társadalmi megítélésének a rombolására, ezáltal a felperes jóhírnévének a megsértésére. A szerző ugyanis éppen azt a homofób toposzt erősíti, hogy a nem heteroszexuális emberek pedofilok. Hivatkozott az EJEJ *Vejdeland and Others v. Sweden* (kérelem száma: 1813/07) ügyben hozott ítéletére, amelyben megállapította, hogy a homoszexualitással kapcsolatos kijelentések súlyos és előítéletet ébresztő állítások, még akkor is, ha nem tekinthetők direkt felhívásnak gyűlöletből fakadó cselekmények elkövetésére. Érvelése szerint a szexuális irányultságon alapuló hátrányos megkülönböztetés ugyanolyan súlyos, mint a „fajon, származáson vagy bőrszínen” alapuló diszkrimináció. A meghökkentő, túlzó kifejezések használata is csak indokolt esetben akceptálható az EJEJ gyakorlatában, ezért közszereplőként sem terheli a sérelmezett kijelentésem miatt korlátlan tűrési kötelezettség.

[17] Állította, hogy a cikkben a szerző tényleges szándéka a felperest megbélyegző jelző használatával a gyűlöletkeltés. A pszichoszexuális fejlődéssel kapcsolatos eltérő álláspontok önmagukban nem pedofilok, sem a konzervatív, sem a nem konzervatív nézet – magyarázat nélkül ennek ellenkezőjét állítani egyszerű uszítás. Az LMBTQ jogvédő felperest egy ártatlan kiadvány miatt pedofil szervezethez hasonlítani ok nélkül ugyanígy jogsértő, mint ahogy konkrét tény és érv nélkül jóhírnevet sértő lenne azt állítani, hogy a Római Katolikus Egyház pedofil szervezet és hogy az egyházi álláspontja pedofil lenne.

[18] A jogvédő civil szervezetek örkutya szerepet töltenek be a nyilvánosságban és e körben hasonlóan kell megítélni tevékenységüket, mint a sajtó munkáját – [pl. TASZ kontra Magyarország (kérelem száma 37374/05. sz. kérelem, [26], [27], [36], [38] pontok), a Magyar Helsinki Bizottság kontra Magyarország ügy (Nagykamara, kérelem száma 18030/11., pl. [159] [166] pontok). Ezért álláspontja szerint a másodfokú eljárásban sérült a tárgyalás nyilvánossága, az EJEE 10. Cikkében is védett véleménynyilvánításhoz való joga és a tisztességes eljáráshoz való joga is (EJEE 6. Cikk), mivel a képviselője nem kapott a másodfokú tárgyaláson engedélyt a kép- és hangfelvétel készítéséhez. Érvelése szerint alapjogsértő a Pp. 231. §-a, amely általában tiltja a kép- és hangfelvétel készítését a tárgyaláson. Ezért kérte az eljárás felfüggesztését és az Alkotmánybíróság eljárásának a kezdeményezését a Pp. 126.§ (1) bekezdés *b)* pontja alapján a Pp. 232.§ (1) és (2) bekezdései alaptörvényellenessége megállapítása és megsemmisítése végett.

[19] Az alperes a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte, annak helyes indokaira hivatkozással.

Kúria döntése és jogi indokai

[20] A Kúria – a jelen felülvizsgálati eljárásban érdemben vizsgált jogszabálysértések körére tekintettel – nem találta indokoltnak, ezért mellőzte a felülvizsgálati eljárás felfüggesztését és a Pp. 126. § (1) bekezdés *b)* pontja alapján az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezését a Pp. 232. § (1) és (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése végett. A felülvizsgálati kérelem elbírálásához és a konkrét jogvita eldöntéséhez nem volt szükség a tárgyalás nyilvánosságára irányadó rendelkezések alkalmazására, ezért az indítvány tekintetében a Pp. 126.§ (2) bekezdés *b)* pontjában meghatározott feltétel nem teljesült.

A Kúria utal a Kf.III.37.326/2020/4. számú ítéletében kifejtettekre, miszerint amennyiben a fél kezdeményezi, hogy a bíróság forduljon az Alkotmánybírósághoz az alkalmazandó jogszabály alkotmányossági vizsgálatát kérve, de a bíróság e kezdeményezéssel nem ért egyet, úgy elégséges, ha az ügyben hozott döntés csak utal arra, hogy nem találta indokoltnak indítvány benyújtását az Alkotmánybírósághoz. A bíróság érdemben nem köteles indokolni azt a döntését, amellyel az eljárás felfüggesztését és az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezését mellőzi. Ellenkező esetben a bíróság közvetve vagy közvetlenül az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvényben rögzített hatáskörét vonná el.

[21] A felülvizsgálati kérelem alaptalan a következők szerint.

[22] A Pp. 424.§ (1) – (3) bekezdésének értelmezéséből következően a felülvizsgálat alapja anyagi jogi vagy eljárási szabálysértés lehet. Eljárásjogi szabálysértésre hivatkozás akkor lehet eredményes, ha annak az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása van.

[23] A felperes mind anyagi, mind eljárási szabálysértésre hivatkozással támadta a jogerős ítéletet.

[24] Eljárási szabálysértésként azt sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság nem engedélyezte, hogy törvényes képviselője dokumentumfilm forgatása céljából kép- és hangfelvételt készítsen. A felperes felülvizsgálati kérelmében azonban nem jelölte meg, hogy a felvétel készítésének megtiltása miért jelent az ügy érdemére kiható jogszabálysértést. A Pp. 232. § (1) bekezdésének az a rendelkezése, hogy a nyilvánosság tájékoztatása érdekében a nyilvános tárgyalásról a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény 1. § 8. pontja szerinti médiatartalom-szolgáltató és nem bárki készíthet felvételt, az adatvédelemhez és a személyiségi jogok védelméhez kapcsolódó alapvető jogok érvényesülését biztosítja, mivel a sajtó olyan, a közvéleményt professzionális módon tájékoztató szerv, amelynek tevékenységére a hatósági felügyelet mellett többlet törvényi előírások vonatkoznak. A másodfokú bíróság nyilvános tárgyalást tartott, a felperes azon kifejtette az álláspontját. A másodfokú bíróság előzetes tájékoztatása szerint azon az arra feljogosított sajtószerv készíthetett volna kép- és hangfelvételt, így az igazságszolgáltatás működésének ellenőrzése biztosított volt, az ítélezési folyamat átláthatósága nem sérült. Így tehát az ügy érdemi elbírálására kiható eljárási szabálysértés nem történt.

[25] A felülvizsgálati kérelem alapján ezt követően a Kúriának azt kellett megítélnie, hogy a másodfokú bíróság megsértette-e a Ptk. 2:45. § (2) bekezdését, amikor az elsőfokú ítéletet megváltoztatta, és elutasította a keresetet azért, mert álláspontja szerint a kifogásolt közlések olyan véleménynek minősülnek, amelyek nem sértik a felperes jóhírnevét.

[26] A Kúria e vizsgálat lefolytatásához a következő szempontokat vette alapul.

[27] Az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához. A (2) bekezdés szerint Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét, biztosítja a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit, míg a (4) bekezdés alapján a véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére. A VI. cikk (1) bekezdése értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák.

Az Alaptörvénnyel összhangban a Ptk. is védi a személyiségi jogokat. A Ptk. 3:1.§ (3) bekezdése értelmében a jogi személy személyhez fűződő jogaira a személyiségi jogokra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni, kivéve, ha a védelem jellegénél fogva csupán az embert illetheti meg. A jogi személy személyhez fűződő jogaihoz azok a személyiségi jogok tartoznak, amelyek nem csak a természetes személyre vonatkoztathatók. E rendelkezésből következően a jogi személy jogosult jóhírnévhez való joga védelmében fellépni.

[28] A Ptk. 2:45. § (2) bekezdése kimondja, hogy a jóhírnév megsértését jelenti különösen, ha valaki más személyre vonatkozó és e személyt sértő, valótlan tényt állít vagy híresztel, vagy valós tényt hamis színben tüntet fel.

[29] A Kúria Pfv.IV.21.082/2017/4. számú határozatában kifejtette, hogy a jogi személy jóhírnevének megsértésére általában valótlan és – a közfelfogás szerint – a jogi személy hátrányos megítélését kiváltó, sértő tények állítása, híresztelése vagy hamis színben való feltüntetése alkalmas.

[30] A Ptk. 2:44. § (1) bekezdése alapján a közügyek szabad vitatását biztosító alapjogok gyakorlása a közéleti szereplő személyiségi jogainak védelmét szükséges és arányos mértékben, az emberi méltóság sérelme nélkül korlátozhatja; azonban az nem járhat a magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.

[31] Az Alkotmánybíróság a véleménynyilvánításhoz való jog tekintetében – a jóhírnév sérelmének megítéléséhez kapcsolódóan is – megállapította a bírói mérlegeléshez szükséges

alkotmányos szempontrendszer. Ezek a következők: a véleményt kifejező nyilvános közlés közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e; a nyilvános közléssel érintett személy közszereplői minőségben jelenik-e meg; a közlés tényállítást vagy értékítéletet foglal-e magában és sérti-e az érintett személy emberi méltóságát vagy jóhírnevét (becsületét) {3145/2018. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [38]}. Mindezek mérlegeléséhez az Alkotmánybíróság meghatározta az alkotmányos alapelveket {13/2014. (IV. 18.) AB határozat (ABH), Indokolás [39]-[41]}. Kimondta, hogy azt is vizsgálni kell, hogy a közlés nem lépte-e túl a véleménynyilvánítás megengedett határát. Ennek azért van jelentősége, mert a véleménysszabadság már nem nyújt védelmet az olyan öncélú, a közügyek vitatásának körén kívül eső közlésekkel szemben, amelyek célja a pusztán megalázás, illetve a bántó vagy sértő kifejezések használata, vagy más jogsérelem okozása ({3329/2017. (XII. 8.) AB határozat, Indokolás [30]-[32] ABH, Indokolás [40]}). Az Alkotmánybíróság tesztje alapján pedig esetről esetre lehet megállapítani, hogy a véleménynyilvánítási szabadságot vagy az érintett jóhírnevét, becsületét kell-e előtérbe helyezni” {3357/2019. (XII. 16.) AB határozat, Indokolás [28]}.

[32] Az Alkotmánybíróság több ügyben arra is rámutatott, hogy a pusztán sértegető gyalázkodásra az Alaptörvény IX. cikke nem ad szabadságot: a „csak és kizárólag az érintett személy lejáratására irányuló, egyfajta szitokszóként megjelenő forma nem tartozik a véleménynyilvánításhoz való jog gyakorlásának alkotmányosan védett körébe” {1/2015. (I. 16.) AB határozat, Indokolás [35]; 3093/2019. (V. 7.) AB végzés, Indokolás [17]}. Azokban az esetekben ugyanakkor, amikor a közlés a sértett – személyét kétségtől kívül sértő, de – magatartásának közösségi hatására vonatkozó utalás volt, az Alkotmánybíróság a közlést az Alaptörvény IX. cikkének védelmi körébe vonta {3048/2020. (III. 2.) AB határozat, Indokolás [30]}. Ha egy közlés nem öncélú gyalázkodás, hanem egy -közéleti kérdés megvitatása, akkor „a sértő, erős kifejezések (adott esetben a trágár kifejezések is) a védelmi körbe tartoznak, a véleménynyilvánítás korlátját ez esetben csak az emberi méltóság érinthetetlen magva jelenti” {3322/2019. (XI. 26.) AB határozat, Indokolás [25], 13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [39]-[40]}. Míg az értékítéletet megjelenítő vélemények nagyobb toleranciát követelnek, addig a tényeket állító, avagy híresztelő kifejezések esetében fokozottabb gondosság követelhető meg {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [41]}.

[33] Az EJEB is számos döntésében vizsgálta a véleménynyilvánítás szabadságát (10. Cikk) és általános jelleggel – az Alkotmánybíróság által meghatározott szempontrendszerhez hasonlóan – rögzítette a közérdeklődésre számot tartó témák és a véleménynyilvánítás szabadságába való beavatkozás szükségességének megítélése során figyelembe veendő szempontokat, kiemelve: „a véleménynyilvánítás szabadsága a demokratikus társadalom egyik

nélkülözhetetlen alappillére, fejlődésének és minden egyes személy önkitaljesedésének alapfeltétele; a véleménynyilvánítás szabadsága nemcsak az elfogadott, vagy ártalmatlannak, illetve jelentéktelennek tekintett információkra vagy eszmékre vonatkozik, hanem valamennyi olyan információra és eszmére is, amelyek támadóak, sokkolóak vagy zavaróak. Ilyenek

a pluralizmus, a tolerancia és a felvilágosultság, amelyek nélkül nem létezik demokratikus társadalom”. Ahogyan a 10. cikk kimondja, e szabadság alól vannak kivételek, amelyeket azonban szigorúan kell értelmezni, és a korlátozások szükségességét meggyőzően alá kell támasztani (Handyside kontra Egyesült Királyság (1976. december 7., Series A no. 24), Morice kontra Franciaország [GC], no. 29369/10, §124, 2015. április 23.; Delft AS kontra Észtország [GC], no. 64569/09, §131, ECHR 2015; Peringek kontra Svájc [GC], no. 27510/08, § 196, ECHR 2015). Az EJEB rámutatott arra is, hogy nem állnak védelem alatt azok a közlések, amelyek szándékosan és súlyosan megzavarják a közrendet, és nyilvános erőszakra szólítanak fel [Rabczewska v. Poland (no: 8257/13, 2022. szeptember 15-i ítélet §

46.]. A védelem szintjét illetően pedig rögzítette, hogy az EJEE 10. cikke (2) bekezdése alapján kevés lehetőség van a politikai megszólalás vagy a közérdekű kérdésekről folytatott vita korlátozására (lásd Siirek kontra Törökország (no. 1) [GC], no. 26682/95, § 61, ECHR 1999-IV; Lindon, Otchakovsky-Laurens és July kontra Franciaország [GC], nos. 21279/02 and 36448/02, § 46, ECHR 2007-IV; valamint Axel Springer AG kontra Németország [GC], no.39954/08, § 90, 2012. február 7.).

[34] A Kúria az Alkotmánybíróság iránymutatásának megfelelően elsőként azt vizsgálta, hogy a per tárgyát képező cikk közéleti kérdésben való megnyilvánulásnak tekinthető-e. A peres felek egyezően adták elő [Pp. 266. § (1) bekezdés], hogy a felperes közszereplő, a szerző a sérelmezett közlést közéleti vitában, a közügyek szabad vitatása körében fogalmazta meg. A felperes egyesület a kifejezetten óvodás és kisiskolás korú gyermekek szexuális érzékenyítését célzó mesekönyv kiadásával olyan közügyben, közérdeklődésre számot tartó kérdésben nyilvánult meg, ami széleskörű társadalmi vitát váltott ki, a kérdésben közéleti és hétköznapi emberek is megnyilvánultak. Mindezekre tekintettel ebben a közéleti kérdésben a véleménynyilvánítás határai is tágabbak, a felperes tűrési kötelezettsége is nagyobb az átlagnál.

[35] Az alperes perbeli védekezése szerint az írás a szerző éles hangvételű véleményét tartalmazza. A felperes ezt nem vitatta, maga is arra az álláspontra helyezkedett, hogy a kifogásolt közlés nem tényállítás, hanem véleménynyilvánítás. A cikkben írtak a Kúria megítélése szerint is értékítéletet tartalmazó véleménynyilvánításnak minősülnek, azok nem tényállítások, ezért azokat a Kúria ennek megfelelően vizsgálta. A kifogásolt közlések jogsértő jellegének megítélésénél – a PK 12. számú állásfoglalásra is tekintettel – azt szükséges vizsgálni, hogy azok az olvasók számára ténylegesen milyen tartalmat hordoznak; a kifogásolt közléseket, kifejezéseket nem formális megjelenésük, hanem valóságos tartalmuk szerint kell figyelembe venni, a cikk egymással összetartozó részeit összefüggésükben kell értékelni, és az értékelésnél tekintettel kell lenni a társadalmilag kialakult közfelfogásra is.

[36] A Kúria az előzőekben ismertetett szempontokra figyelemmel a sérelmezett közlések megítélésében a másodfokú bíróság álláspontjával ért egyet a következő indokok miatt.

[37] A szerző a cikk címe alatt alcímként szerepelteti az írásban elemző módon megfogalmazott véleményének összegzését: „a pedofiliát az áldozat életkora teszi bűncselekménnyé, nem a hetero- vagy homoszexualitás.” Ezt követően ír arról, hogy mi hangzott el a miniszterelnök által a Kossuth rádióban adott interjúban a felperes „Meseország mindenkié” című könyvével kapcsolatban, majd ismerteti a bal- és jobboldali véleményközeg felháborodását az ehhez kapcsolódó közéleti vitában. Ezután tér ki a „Science” című újságban közzétett kutatás eredményére a homoszexualitás kialakulásának okairól, és teszi fel azt a kérdést, hogy van-e valamiféle társadalmi-politikai felelősség abban, milyen hatás éri a gyermekeket. Mindezeket követően fogalmazza meg a személyes véleményét, hogy „a homoszexualitás nem másság, hanem sajnálatosság, amelyet az ember nem maga a választ, hanem vétlenül örököl és/vagy környezete hatására válik azzá. Az előbbi ellen nincs mit tenni, ám az utóbbi ellen tehetünk, s tennünk is kell.” Mivel szerinte a gyermekek nincsenek abban a helyzetben, hogy a környezeti hatásokat kivédjék, a társadalom, a politika, a kormány feladata intézkedni és megakadályozni a negatív környezeti hatásokat. Ezután fogalmazza meg a sérelmezett kijelentéseket, majd megismétli az alcímben írt megállapítását: „a pedofiliát az áldozat életkora teszi bűncselekménnyé, nem a hetero- vagy homoszexualitás,” és arra buzdít, hogy a jobboldali-konzervatív véleményközegnek is ezt az álláspontot kell képviselnie; „a baloldali-liberális-progresszív véleményközeg beszédével”.

[38] A Kúria egyetért a másodfokú bírósággal abban, hogy a sérelmezett közlés a cikk tartalma alapján, azt szövegösszefüggésében értékelve, a szerző személyes meggyőződését

közlő olyan megszólalás (értékítélet), amelyre függetlenül attól, hogy az értékes vagy értéktelen, helyes vagy helytelen, tiszteletre méltó vagy elvetendő, kiterjed a véleménynyilvánítás szabadsága a közügyek szabad folyásának biztosítása érdekében. A másodfokú bíróság az Alkotmánybíróság, az EJEB iránymutatásának és a PK. 12. számú állásfoglalásnak megfelelően, helytállóan állapította meg, hogy a szerző nem azt állította, hogy a felperes pedofil szervezet, és nem tett olyan kijelentést sem, hogy a „Meseország mindenkié” című könyv a pedofiliát népszerűsíti. A felperes állításával szemben nem buzdít a homoszexuálisokkal, leszbikusokkal szembeni gyűlöletre, nem uszít az LMBTQ közösségekkel szembeni gyűlöletre, nem ítéli el a felperes által képviselt értékeket. Kifejezetten utal arra, hogy a pedofiliát nem a hetero- vagy homoszexualitás teszi bűncselekménnyé, az az áldozat életkora miatt jelent veszélyt. A közlés nem öncélú gyalázkodás, nem követeli a „Meseország mindenkié” című könyv betiltását. A szerző a könyv kiadásának tényére és a kérdéssel kapcsolatos tudományos kutatás eredményére alapítottan fogalmaz meg éles hangvételű kritikát a könyv gyermekek személyiségfejlődésére kifejtett hatásáról. A vélemény lényege tehát az, hogy a könyvben olvasható mesékkel történő érzékenyítés az érintett korosztályra nézve ugyanolyan nem kívánatos és veszélyes, mint a társadalom által elítélt pedofília. Ezzel a cikk szerzője egy közéleti megnyilvánulással kapcsolatban nyilvánította ki erőteljes módon megfogalmazott, elítélő értékítéletét, amely a véleménynyilvánítás szabadságát élvezzi.

[39] A felperes arra helytállóan hivatkozott, hogy a jogi személyek jóhírnevének megítélése körében is jelentősége van a társadalmi megítélésük során róluk kialakult képnek, amely az egyediségüket is jelzi harmadik személyek felé. A jóhírnév a jogi személyiség lényegét adó alkotóelemnek minősül, és mint ilyen részesül a személyiségi jogvédelemben. Önmagában azonban a perbeli esetben az a körülmény, hogy a felperes jogi személyként az őt érintő közlések tartalmát magára nézve sérelmesnek tartja, nem teszi megállapíthatóvá a személyét érintő jogsérelem bekövetkezését. A Kúria megítélése szerint a szerző a felperes által sérelmezett értékítéletével a társadalmat is megosztó közéleti vitához kapcsolódó következtetéseit fogalmazta meg, amely akkor is a véleményszabadság oltalma alatt áll, ha az általa tudományosnak minősített cikket nem pontosan, vagy nem helytállóan értékelte. A vélemény tartalma és annak helyes vagy helytelen volta a személyiségvédelmi igényt nem alapozza meg (PK 12. számú állásfoglalás III. pont). Az Alkotmánybíróság mércéje szerint az értékítéletet és személyes meggyőződést közvetítő vélemények ugyanis mindaddig, amíg összefüggésben állnak a közügyekkel, attól függetlenül élvezik a véleményszabadság alkotmányos oltalmát, hogy helyes vagy helytelen, tetsző vagy nem tetsző, egyes megítélések szerint értékes vagy éppen értéktelen gondolatot tartalmaznak. Ezt kívánja meg a nézőpontsemleges véleménynyilvánítási fórum szabadságának értéke is. A véleménynyilvánítás szabadsága nem nyújthat védelmet az olyan közlések számára, amelyek célja a pusztá megalázás, a bántó vagy sértő kifejezések használata, vagy más jogsérelem okozása {3052/2022. (II. 11.) AB határozat, Indokolás [55]-[56]}, ezek a feltételek azonban – figyelemmel a sérelmezett közlés szövegkörnyezetére – a felperessel szembeni öncélú támadásként nem azonosíthatóak, ebből következően pedig ultima ratio-ként bármely szankció alkalmazása a szólás szabadságának szükségtelen és aránytalan korlátozását jelentené.

[40] Mindezekre tekintettel a Kúria úgy ítélte meg, hogy a jogerős ítélet nem sérti a felülvizsgálati kérelem alapján vizsgált jogszabályokat, ezért azt a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

[41] 2013. évi V. törvény 2:44. § (1) bekezdés, 2:45.§ (2) bekezdés

Alaptörvény IX. cikk (1)-(2) bekezdés

PK.12. számú állásfoglalás

A döntés elvi tartalma

[42] Erőteljes, túlzó szélsőséges vélemény kifejtése esetén a jogi személy jóhírneve megsértésének megítélésénél a kifogásolt közlés tényleges tartalmát nem önmagában, a szövegkörnyezetből kiragadva, hanem a nyilatkozat többi részével együtt vizsgálva, a közlés lényegi mondanivalóját szem előtt tartva, és az átlagolvasó értelmezését is figyelembe véve szükséges meghatározni. A vélemény tartalma és annak helyes vagy helytelen volta a jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jog megsértése iránti igényt nem alapozza meg.

Záró rész

[43] A Kúria az eredménytelen felülvizsgálattal élő felperest a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperes jogi képviselővel felmerült, a kifejtett ügyvédi tevékenységgel arányban állóan, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdései szerint mérlegeléssel, a 4/A. § alapján áfával növelt összegben megállapított felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére,

[44] Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 62. § (1) bekezdés *f)* pontja alapján a tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a Pp. 101. § (1) bekezdése és a polgári és közigazgatási bírósági eljárás során meg nem fizetett illeték és állam által előlegezett költség megfizetéséről szóló 30/2017. (XII. 27.) IM rendelet 3. § (2) bekezdése alapján a pereszes felperes köteles megfizetni.

[45] A Kúria a felperes felülvizsgálati kérelmét a Pp. 405. § (1) bekezdése alapján megfelelően alkalmazandó Pp. 376. § (1) bekezdés alapján tárgyaláson bírálta el.

Budapest, 2022. november 23.

Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Dzsula Marianna s.k. előadó bíró,
Dr. Stark Marianna s.k. bíró